

A **Nemzeti Tehetség Program támogatásával** megvalósult, *A határon túli hallgatók hazai TDK-programokon való részvételének, a határon túli felsőoktatási tehetséggondozó rendezvényeknek, táboroknak és a hazai és határon túli TDK-együttműködésnek a támogatása* pályázati felhívásra készült, **TDK határok nélkül** című program, **Közös múltunk-közös jövőnk** című terepi tábora tanárképzésben résztvevő egyetemistáknak (2013. október 23. és 26., Zemplén) beszámoló.

„Előrengés”

„Legyen minél szubjektívebb!” – hangzott az instrukció a beszámolóval kapcsolatban. Ezt a mondatot választottam mottónak munkám megírásához. Nekem a terepgyakorlat nem 2013. október 23-án kezdődött. Fontosnak tartom, hogy írjak néhány sort az előzményekről is.

Lelkes, elsőéves tanár szakos hallgatóként rendszeresen részt

veszek az ELTE-n szervezett, külön a tanár szakosoknak kialakított Tanári Műhely programjain, ennek keretében hallottam először a kirándulásról. Weiszburg tanár úr azt mondta az egyik keddi esti műhelyfoglalkozáson, hogy ha tanárok leszünk, biztosan visszük majd kirándulni az osztályokat. De hogyan is kell „osztály kirándulni”? A jó tanár nemcsak saját tárgyát illetően rendelkezik nagy szaktudással, hanem minden más területen is a lehető legnagyobb tájékozottságra törekszik. Ehhez nagyon fontos, hogy művelődjünk, szélesítsük a látókörünket. Ezeken a motiváló tényezőkön kívül benne volt a terepgyakorlatban egy kellemes, közös program, egy jó kirándulás ígérete is, ahol megismerhetjük egymást, egymás motivációját. A fentieket figyelembe véve nem is volt kérdés, hogy jelentkezünk-e. Később adódott némi probléma az időponttal kapcsolatban, bizonytalanná vált, hogy részt tudunk-e venni a gyakorlaton, de néhány, Weiszburg tanár úrral folytatott telefonbeszélgetéssel, megoldáskereső e-maillal később megszületett a döntés: mindenképpen megyünk. Nem maradt más hátra, mint készülni. Őszintén szólva, kissé megijedtem a sorban érkező emailektől, melyekben olyan hasznos tanácsokat olvashattunk, mint például

a „Legyen terepi ruházat, amely védi a testet a szétrepülő szilánkoktól...”. Ezelőtt még soha nem vettem részt terepgyakorlaton, ráadásul biológia-kémia szakosként egy kis „mostoha”-érzés is volt bennem a földrajzzal, geológiával kapcsolatban, így talán nem volt alaptalan a félelmem. Kedd este már nem volt visszaút: túrabakancs kikészítve, a kalapács biztos helyre (két pulóver közé) rejtve bevetésre vár. Indulhatunk!

Első nap

Tudván, hogy a többi csoport-társam még békésen alszik, nehezen ment a kora reggeli készülődés az indulás napján. 7:30-kor talákoztunk a többiekkel (és a busszal) az ELTE Lágymányosi kampuszánál. Egy kis várakozás és a budai „városnéző” kitérő izgalmai után végre (autó)pályára állt a busz, és elindultunk első állomásunk felé, ami nem a menet közben útba ejtett pihenő-mosdó, hanem

Széphalom volt. Az út alatt felidéztem magamban a régi osztálykirándulásokról őrzött emlékeimet. Az odaút mindig nagyon izgalmas, hangos, pörgős volt. Ehhez képest mi inkább vert seregre emlékeztettünk: a még félig üres busz ülésin itt-ott alvó, zenét hallgató, megfáradt egyetemisták heverték, akadálypályává változtatva a belső folyosót. Mire azonban Széphalomra értünk, már mindenki sokkal éberebb volt, mint induláskor. Itt talákoztunk először beregszászi útitársainkkal, valamint a terepgyakorlat vezetőivel:

Gherdán Katával, Weiszbürg Tamással és Gönczy Sándorral. Mielőtt azonban elkezdődött volna az ismerkedés, megtekintettük a Magyar Nyelv Múzeumát. Ez a kiállítás számomra két okból is nagyon kellemes élményt jelentett: egyrészt azért, mert még soha nem jártam arra és kíváncsi voltam, másrészt, mert különös és nagyon mély kapcsolat fűz a magyar nyelvhez. Kazinczy Ferenc mauzóleumát és a sírkertet már mindannyian

együtt néztük meg. Az első, bátor-talanabb, méregető pillantások után beszélgetések is elkezdtek kialakulni, de csak éppen elkezdtek, mert a következő pillanatban már a buszon is voltunk, és indultunk is, hogy elfoglaljuk a szállásunkat. Később kiderült, mégsem elfoglalási kísérlet volt ez, mindössze azért robogtunk egészen Pálházáig, hogy ott elfogyasszuk első

közös ebédünket. A délutánt Sárospatakon töltöttük. Először a Sárospataki Református Kollégium iskolatörténeti kiállítását tekintettük meg. Mindenképpen tanulságosnak gondoltam ezt a látogatást, mert hű képet adott arról, milyen is lehetett akkor – azaz a XVIII. századtól kezdve - diáknak, illetve tanárnak lenni. Érdekes volt elgondolkodni azon, hogyan kezdett kialakulni a tanítás mai formája, milyen út vezetett a

kísérletekkel, gyakorlatokkal, bemutatókkal kombinált elméleti tanításhoz, hogyan vált a „száraz” „színessé”, milyen szerepet töltött be a társadalomban a tanár személye, valamint, hogy ez a pozíció mennyiben és miért változott a XXI. századra. Ilyen és ehhez hasonló kérdésekhez biztosított gondolatébresztő környezetet pl. a „Museum Physicum” a korabeli eszközökkel (pl. Laterna Magica), vagy a korabeli osztályteremnek berendezett szoba. Egyik személyes kedvencem két, egymás alá ragasztott fénykép volt. A felső egy iskolai egyenruhába öltözött fiút ábrázoló kopott, fekete-fehér kép volt, az alsó pedig ugyanabban az iskolában készült, ugyanaz a személy ült az iskola padjában – csak körülbelül nyolcvan évvel később. Számomra ez a kép tökéletesen ábrázolta azt, amit az iskola szerepéről gondolok: az iskola, a tanítás, a tanár szerepe, felelőssége nem ér véget ott és akkor, amikor a diák elhagyja az iskolapadot – ez egy életen át tartó folyamat. A délután hátralevő részét a sárospataki várban töltöttük, ahol megnéztük a Rákóczi Múzeumot, a Vörös-tornyot, valamint itt készült az első csoportkép is. Mielőtt elindultunk volna vissza a szállásra, volt egy kis szabadidőnk – ki a játszótérre ment, ki a városban tett egy rövid sétát. Az időjárás csodálatos volt, olyan kellemesen langyos volt a levegő az esti órákban is, mintha az ősz

derekán visszatért volna még egy búcsúra a nyár. A szállás felé vezető úton hangos volt tőlünk a busz – mindenki beszélgetett, nevetett, de közben éreztük azt a jóleső fizikai fáradtságot, szellemi telítettséget, ami a vacsora végére már jól látszott az álmos arcokon. Ekkor azonban még nem volt vége a napnak. Vacsora után meghallgattuk a legfontosabb munkavédelmi szabályokat,

valamint a terepgyakorlat helyszínével kapcsolatos földrajzi, geológiai tudnivalókat. Bár érdekes volt az esti előadás is, mégis azt éreztem, amit körülöttem sokak arcán is láttam, a hosszú, izgalommal teli nap megtette hatását: a szemek le-leragadoztak, a jegyzetek kaotikussá váltak. Így, mikor tizenegy óra felé véget ért a program, félálomban, de a nap eseményeivel elégedetten, jókedvűen mentem aludni. Még egy emlékem van, de csak homályosan, az első napról: valamikor az éjszaka közepén ajtócsapkodásokra, majd Weiszburg tanár úr álmos hangjára ébredtem: „Gyerekek, menjetek aludni, ez nem osztálykirándulás!” Nem bizony, ez annál jóval több.

Második nap

Hűvös levegő, álmos arcok, rántotta- és kávéillat – ezek jellemezték a második reggelt. De az álmos hangulat nem tartott sokáig. Nincs idő lustálkodni, ébresztő, bányába megyünk! Igaz, nem olyan „mesebányába”, amilyenre az ember elsőre gondolna (mentünk olyanba is, csak később), hanem igazi, működő, felszíni bányába. Célunk az volt, hogy megismerjük

közelebbről a perlitet, valamint annak feldolgozását. Úgyhogy lupét fel, indulás! A jó „terepeggyakorló” egyetemista ismérve, hogy az útból csak egy méter szélességet elfoglalva, tempósan halad a célja felé, kezéből el nem hagyva az egyik legfontosabb eszközt: a jegyzetfüzetet. Mi, eleget téve az előbb említett ismérveknek, körülbelül öt perc alatt ott is voltunk a bánya bejáratánál, ahonnan már bányamérnök kísérőnkkel indultunk tovább, hogy együtt kövessük a perlit útját. Számomra a bányalátogatás egyik legmegdöbbentőbb tapasztalata az volt, hogy milyen kicsi is az ember ezekhez a természeti csodákhoz képest, és

hogy milyen nagy munka kézben tartani, megmunkálni ezeket a hatalmas, veszélyes dolgokat. A szemem előtt lett felmérhetetlen nagyságból könnyű porrá egy olyan anyag, amit előtte nem is ismertem. Földrajz, környezettan és biológia tankönyvek lapjai váltak életszerűvé a „bányaélmény” által, láttunk, hallottunk, sőt, ízleltünk is – bizony, akinek volt bátorsága (vagy netán korgott a gyomra), haraphatott egyet

az egykori Pannon-tenger üledékéből. Felmerülhet a kérdés, hogy egy olyan hatalmas, működő bánya, mint a pálházi, vajon milyen hatással van a város életére. Hogy ezt megtudjuk, már mentünk is a városházára, ahol Pálháza aljegyzőjével beszélgettünk erről, valamint a település által biztosított lehetőségekről. Az ötletet rendkívül hasznosnak gondolom, fontos, hogy egy

folyamatot (pl. egy bánya működését) a lehető legtöbb szemszögből megvizsgáljunk; próbáljuk meg egyszerre felmérni az előnyöket és a hátrányokat is, viszont talán jobb lett volna, ha több idő jut erre a programrészre, valamint kevésbé előadászerű, interaktívabb lehetett volna. Ebéd után újabb kihívás elé néztünk: csúcstámadásra készültünk! Miután mindenki erőt és energiát merített az ebédre kapott fánkokból, már indultunk is busszal – egészen Kőkapuig. Ott gyorsan készült egy újabb csoportkép, aztán már mentünk is felfelé. Az út kicsit csalóka volt: eleinte úgy tűnt, gyerekjáték az egész, aztán hirtelen nagyon

meredek lett – de mit nekünk magasság?! Fáradtan, verejtékezve, de felértünk a hegycsúcsra, és az a látvány, ami ott fogadott minket, minden, túracipőt nem kímélő mászást megért! A sziklákon ücsörögve, eszegetve, iszogatva, beszélgetve pihentük ki a fáradalmakat, azután – talán túl hamar – búcsút kellett mondanunk a lélegzetállító látványnak, hogy időben leérjünk a kisvasúthoz. A társaság egy

részével elsétáltunk Kőkapuig, ahol bevártuk a vasúttal érkező többieket, majd együtt mentünk vissza a szállásra ezzel a mesebeli járgánnyal. A Tesco-túra és a vacsora után az est utolsó programja következett: borászati ismereteinket bővítettük, valamint borkóstolást tanultunk. Az illatolások és kortyok számával arányosan növekedett a hangzavar és a jókedv is, de a kimerültség ismét győzött: most már mindenki tudta, hogy ez nem osztálykirándulás: elmaradt az ajtócsapkodás – de az is lehet, hogy csak én maradtam le róla, mert igen hamar jóleső, mély álomba merültem.

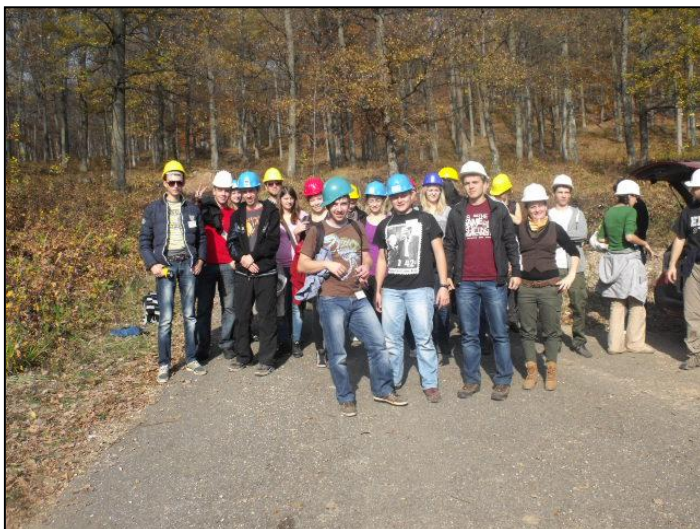

Harmadik nap

Nehéz napnak néztünk elébe, mert már reggeli után a lehetetlenre vállalkoztunk: elindultunk, hogy bevegyük a füzéri várat. Ha nem is ilyen szándékkal, de ahhoz illő energiákkal indultunk neki a gyalogtúrának. Eleinte kevesebb levegőt vettünk és többet beszéltünk, de mire fölértünk, több volt a levegővétel és kevesebb a beszéd, légszomjunkat fokozta a szemünk elé táruló, lélegzetállító látvány is. Útitársunk keresztapja, a füzéri vár gondnoka mesélt nekünk a vár múltjáról, tőle tudtuk meg azt is, hogy soha, senkinek nem sikerült bevenni a füzéri várat, kellemes volt a fal tövében ülve, napsütésben, enyhe szélben kipihegni az utat, és közben hallgatni a vár évszázadokon átívelő történetét.

Érdekes az a gondolat, aminek alapján most felújítják a várat: nem a régi, romos állapotok helyreállítása a cél, hanem egy teljes újjáépítés, melynek végeredménye egy korhű, szállást kínáló vár lesz. A nap következő programja egy újabb bánya megtekintése volt – ezúttal azonban visszamentünk az időben: a középkori, felszín alatti Mária-bányába látogattunk. Hamar kiosztásra kerültek a kobakok, készült egy újabb, színes-kobakos közös kép a bánya bejáratánál, és miután mindenki alaposan felöltözött, előkészítette a zseblámpát, a jó szerencse reményében útnak indultunk a felszín alá. Nem tudnám pontosan meghatározni, mit éreztem ott, a bányában. Különös légkör uralkodott,

egyszerre volt kissé félelmetes és nagyon izgalmas. Csodáltam azokat az embereket a bátorságukért, akik a napi betevőért kénytelenek voltak minden nap azon a sötét, félelmetes helyen dolgozni. Nem tudom, más hogy élte meg ezt az élményt, de én úgy éreztem, mintha utaznék az időben, miközben lekötött az is, ahogy zseblámpafénynél követtük a telérek vonalát. Az újabb „bányaélmény” után, busz mellett,

fűben ülve ebédeltünk, felkészülve a nap további programjaira. Étkezés után jólesik a pihenés – mi ezt is átalakítottuk „terepgyakorlatosra”, azaz fekvé vizsgálódtunk, még pontosabban: egy csapatnyi sáros „terepgyakorló” hason fekvé vizsgálta lupéjával az aszfaltot. Felejthetetlen látvány és élmény volt! Délután hosszú út várt ránk, de jókedvűen,

nevetve, beszélgetve indultunk neki a többórás túrának. Olyan gyönyörű helyeken mentünk keresztül, hogy alig tudtam betelni a látvánnyal. Kerestünk gombát, ettünk szedret - határozottan emlékszem, hogy akkor úgy éreztem, nagyon jó helyen vagyok ott, akkor és azokkal az emberekkel. Ha a jókedv nem is, de energiáink apadni látszottak a túra végére. Mire a Fehér-hegy kőfejtőjéhez értünk, egy fáradt

csapat méregette az előttünk álló hegyet, de amint elhangzott, mi lesz a program, szempillantás alatt vált éberré mindenki: hegyikristályt gyűjteni indultunk. Pillanatok alatt előkerültek a kalapácsok, és a fáradt túrázókból szorgos kőfejtők lettek, kalapácsütésektől volt hangos a Fehér-hegy. Weiszborg tanár úr leült egy nagy kőre, ott segített szétörni a különösen nagy, nehéz köveket. Éppen a közelében voltam én is, amikor hallottam, hogy kérdezi: „Na, gyerekek, jó, hogy ide jöttünk?” Egyértelmű, egyhangú igen volt a válasz. Nagyon jól éreztem magam és olyan gyönyörű hegyikristályokat találtam, hogy nem volt

szívem egyiket sem letenni – meg is lett az eredménye: sok kilóval nehezebb táskával búcsúztam a hegytől. Nem volt könnyű a búcsú, senki nem akarta otthagyni a csodálatos „játzóteret”, de mennünk kellett, mert várt ránk a telkibányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum Ipartörténeti Gyűjteménye, ahol láttunk többek között ásványokat, bányászati terepasztalt, élővilágot ábrázoló makettet. Jó ismerősünk, a

„terepi kimerültség” ezen az estén is megjelent köztünk, de hősiesen felvettük vele a harcot, és helytálltunk: az utolsó estét és éjszakát beszélgetéssel töltöttük. Bátran ki merem mondani, hogy ez a beszélgetés Katával, Sanyival és a többiekkel legalább annyira fontos része volt a terepgyakorlatnak, mint a szakmai ismeretek megszerzése. Alkalmunk volt kicsit jobban belelátni abba, milyen az élet Nyitrán, Beregszászon, Budapesten. Őszintén örülök, hogy így alakult az utolsó este, számomra így vált teljessé a terepgyakorlat.

Negyedik nap

Az utolsó napoknak mindig különös, meghatározhatatlan hangulatuk van. Ezt éreztem én is az utolsó reggel. Hűvös volt a levegő, fáradtak voltunk, sietnünk kellett a pakolással.

Megreggeliztünk, elbúcsúztunk a szálláshelyunktől, Pálházától, aztán már indultunk is – még nem haza, hanem Göncre. Göncről a legtöbb embernek a barackpálinka jut eszébe, és kevesen tudják, hogy ott található a

Huszita-ház névre keresztelt tájház is, ezt néztük meg mi is, aztán már indultunk is tovább Vizsolyba, hogy saját szemünkkel nézhessük meg azt a helyet, ahol a Vizsolyi Biblia készült. Először a templomba látogattunk el, ahol csináltunk egy újabb csoportképet is, majd egy érdekes, nem mindennapi, interaktív színdarabban vettünk részt – és közben mindenki garantáltan megjegyezte többek között azt is, hogy a Vizsolyi Biblia 2412 oldalas. Emléket is hozhattunk magunkkal Vizsolyról: saját kézzel elkészíthettük a Vizsolyi Biblia első oldalának másolatát. Kenyérlángos ebéd és kutya-macska simogatás után mennünk kellett tovább – „opál-játszóterre” vitt az utunk. A hangulat kísértetiesen hasonlított a hegyikristálygyűjtésre: se hall-se lát „terepgyakorlók” kalapáltak az aranyos-völgyi réten szerteszt.

Lelkesen gyűjtöttük a különböző színű, mintázatú, gyönyörű opálokat, de mint minden jónak, ennek is hamar vége szakadt, újabb kilókkal gazdagodva indultunk Tállyára, hogy bemutassuk borkóstolásban szerzett tudásunkat. Csodálatos látkép várt minket a tállyai pincészet teraszán, ahol elkészült az utolsó, (még bor nélkül) mosolygós, közös képünk, azután „alászálltunk” a pincébe, hogy teljesítsük feladatunkat, azaz szakszerűen végigkóstoljuk Tokaj-hegyalja hatféle borát.

A kóstolást a borászatról, a pincéről, szőlőkről szóló tájékoztató előzte meg. De gustibus non est disputandum – ízlésről nem érdemes vitatkozni – tartja a latin mondás, ami igaz is volt, mindenkinek más lett a kedvence, nem vitatkoztunk róla – nagy jókedvünkben nem is nagyon tudtunk volna. Aki akart, vehetett a borokból helyben, de sietnünk kellett, mert ideje volt indulnunk a terepgyakorlat utolsó állomására: Tokajra, ahol még maradt idő egy utolsó sétára, de semmi sem tart örökké: eljött a búcsú ideje. Nekem

mindig nehéz elbúcsúzni olyan emberektől, akikkel nagyon jól érzem magam, most is nehéz volt. E-mail címek, telefonszámok cseréltek gazdát, mindenki mindenkit ölelgetett, puszilgatott, búcsú jókívánságok foszlányait hallottam magam körül, aztán egyszer csak a buszon voltunk, és indultunk haza – ki Nyitra irányába, ki Beregszász felé, ki Budapestre.

„Utóregés”

A terepgyakorlat szombat este véget ért, de az, amit elindított, korántsem zárult le. És hogy mi ez? Nem tudnám pontosan megfogalmazni. Új barátságok? Talán. Új, fontos ismeretségek? Mindenképpen. Felejthetetlen élmények? Biztosan. Ez a terepgyakorlat első volt a maga nemében, talán sok mindenen van még mit csiszolni, de valami olyasmi volt ez, amit érdemes folytatni, amit érdemes újra és újra megszervezni. Úgy gondolom, ez a terepgyakorlat maximálisan elérte célját, mind szakmai, mind kapcsolati téren. Ezúton is köszönöm Weiszburg Tamásnak, Gherdán Katának, Gönczy Sándornak és minden „terepgyakorló” társamnak, hogy együtt ilyen élménnyé tették, tettük ezt a pár napot. Már csak egy dolog maradt hátra, egy kívánság: Jövőre, Veletek, ugyanitt – vagy bárhol máshol!

Írta: Furján Orsolya Regina, ELTE TTK I. évf.